

VÝROČNÍ ZPRÁVA O ČINNOSTI TÝMU Č. 10 PRO ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ ZA ROK 2023

Vedoucí týmu: Ing. Jan Valentin, Ph.D.

Tajemník týmu: Ing. Petr Svoboda

1. Poslání a charakteristika týmu

Tým č. 10 pro životní prostředí je průřezovým týmem. V rámci činnosti týmu se snažíme reflektovat zvyšující se environmentální požadavky a postupně zohledňovat rozvíjející se požadavky na udržitelnost v rámci přípravy a realizace staveb s respektováním zásad ochrany životního prostředí, jakož i hledisek optimalizace využití přírodních zdrojů a rozvoje tomu odpovídajících technologií a postupů s přesahem do celkové problematiky oběhového hospodářství. V roce 2023 bylo na jednání týmu diskutováno i další důležité téma, a to problematika evropské taxonomie a ESG. V první polovině roku byla obnovena spolupráce s rozhodujícími ministerstvy, především s MPO a MŽP. Podařilo se navázat na činnost mezioborové pracovní skupiny, která je řízena MPO a jejímž cílem je možnost uplatnění vybouraného stavebního odpadu v co největší míře a zároveň zajištění materiálového využití bez negativního dopadu na životní prostředí, byly vytvořeny dílčí pracovní skupiny, nicméně není zřejmý významný posun v tvorbě příslušných kritérií pro hodnocení, natož aby bylo započato s konkrétním textem vyhlášek.

2. Uskutečněná jednání

V roce 2023 se uskutečnilo jedno jednání týmu. 20. jednání se konalo dne 23. 6. 2023 v prezenční podobě kombinovaně s on-line přístupem na Sdružení pro výstavbu silnic.

3. Problematika vyhlášek k zákonu o odpadech

3.1 Revize vyhlášky č. 130/2019 Sb. v podobě vyhlášky č. 283/2023 Sb.

Na 20. jednání byl diskutován výsledek připomínkového řízení k novele vyhlášky č. 130/2019 Sb. Výsledkem činnosti je pak nová vyhláška č. 283/2023 Sb., která přináší vylepšení v podobě možnosti uplatnit kontaminovaný penetrační makadam v místě realizace stavby při možnosti dočasně zřídít za příslušných podmínek mezideponii. Někteří členové týmu se na vytváření vyhlášky aktivně podíleli a přispěli tak k vylepšení situace. Vyhláška je předmětem školení STEPS 17 Environmentální kontext výstavby vozovek, které bude realizováno počátkem roku 2024. Fakt, že se podařilo novinkami v oblasti předcházení vzniku odpadů, opětovného použití materiálů a recyklace naplnit celodenní školení, je důkazem úspěšné činnosti v roce 2024.

3.2 Příprava dalších vyhlášek k zákonu o odpadech

Počátkem roku 2023 byl opětovně apelováno na obnovení činnosti pracovní skupiny MPO týkající se opětovného použití materiálů ve stavebnictví s tím, že by se komise měla zabývat především betonovým recyklátem (směsným recyklátem) a zeminami. Obnovená pracovní skupina se sešla v roce 2023, nicméně nedošlo k zásadnímu posunu v tvorbě vyhlášek. Byly pouze vytvořeny pracovní skupiny, které ovšem nebyly sestaveny podle původních předpokladů podle jednotlivých typů materiálů (SDO, zeminy, materiály z prům. a energetické výroby), ale podle oblastí činnosti, a to skupina pro způsoby užití, skupina pro analytické metody a vzorkování a skupina pro environmentální kritéria. Tyto pracovní skupiny byly vytvořeny již na jednání na MPO dne 9. 3. 2023. Jak je ovšem uvedeno výše, žádná významná aktivita nebyla realizována. Jedním z důvodů je i fakt, že MPO spoléhá na to, že

činnost pracovních skupin bude řízena „dobrovolnický“. Na samotnou tvorbu vyhlášek nejsou vyčleněny prakticky žádné finanční zdroje.

4. Problematika ESG a zadávání staveb s prvky environmentální odpovědnosti

Na program jednání týmu byla zařazena také problematika ESG. Zástupci Sdružení se zapojili do činnosti pracovní skupiny, která si dala za cíl vytvořit certifikovanou metodiku k sjednocení způsobu výpočtu emisí uhlíkových plynů ze stavebních činností. Metodika má být zaměřena především na tuto část, byť je problematika taxonomie a ESG podstatně širší. Zdůraznila, že by bylo vhodné se k této aktivitě připojit, respektive ovlivňovat, co bude v metodice obsaženo. Na jednání týmu bylo doporučeno, aby byla problematika více diskutována, a také bylo doporučeno uspořádat k problematice školení a diskusní semináře. Dále bylo konstatováno, že velké společnosti již musejí provádět reporting, a vzhledem k tomu, že v rámci taxonomie hraje klíčovou úlohu bankovní sektor, musejí se firmy více věnovat plnění environmentálních cílů. To je mnohdy problematické, protože příprava zakázek na výstavbu silnic je v kompetenci veřejných investorů. Ti pak mají možnost ovlivnit některé rozumné parametry oběhového hospodářství a snížení emisí, např. umožněním větší míry opětovného použití materiálů využíváním nízkoteplotních asfaltových směsí, zadáváním zakázek s využitím dalších kritérií navázaných na cíle a technické parametry zakotvené v ESG rámci, tak jak to i ukládá zákon o zadávání veřejných zakázek. V této souvislosti bylo rovněž doporučeno apelovat na ŘSD k znovuoobnovení činností týkajících se alternativního zadávání s využitím necenových kritérií. Ke spolupráci bude znovu osloveno ŘSD, konkrétně JUDr. Galousková, která má problematiku na starosti. Podněty budou také předány AB komisi ŘSD.

5. Využívání informací z EAPA

Na jednání týmu tentokrát nebyla problematika zařazena, nicméně některé výstupy v rámci pozičních dokumentů EAPA byly využity. Především byl přeložen dokument Recommendation for road authorities to achieve circular economy goals through the maintenance, re-use and recycling of asphalt. Závěry z tohoto dokumentu byly prezentovány také na MD při jednání na MD k TKP kap. 7 týkající se umožnění přidávání R-materiálu do obrusných vrstev. Zástupce EAPA prezentoval novinky z její činnosti na konferenci Asfaltové vozovky 2023.

6. Revize norem (ČSN 73 6121) a předpisů TP (TP 210, TP 150)

Na jednání týmu byla podána informace ohledně revize normy ČSN 73 6121, jejímž jedním z cílů bylo navýšení možnost opětovného použití znovuzískaných asfaltových směsí v nových směsích. U normy bylo na základě intervence ze strany ŘSD stanoveno přechodné období na jeden rok.

V rámci členské základny bylo připomínkováno TP 150, jehož zpracovatelem byl doc. Ing. J. Valentin, Ph.D. TP bylo dokončeno v závislosti na vydání nové vyhlášky č. 283/2023 Sb. Členové týmu se podíleli rovněž na připomínkování TP 210, které zpracoval doc. Ing. D. Stehlík, Ph.D. Nejzásadnější změny TP 210 spočívají v rozdělení výrobků na ty, které jsou stanovené, a na ostatní. Materiály jsou rozděleny do 3 kategorií. Také byl proveden zásah do definic, vznikla „zemina odpadní“ a „zemina výkopová“. Zeminu z výkopů je možné na konkrétní stavbu převést z jiné stavby. Recyklát z betonu bude RC 1 (z CBK, mostních konstrukcí a případně jiné konstrukční betony), RC 2 je vše ostatní, zejména z pozemních staveb. Zajímavou kapitolu je kap. týkající se životního prostředí, vše se v podstatě odvolává na stávající vyhlášky.

7. Dostupnost stavebních materiálů

Ing. Petr Svoboda prezentoval na jednání týmu nejdůležitější závěry studie zpracované pro ŘSD. Součástí studie je také analýza legislativy. Cílem analýzy bylo poukázat na právně teoretické i praktické zásadní problémy, které tvoří právní překážky pro realizaci hornické činnosti, případně v jejichž důsledku vznikají nadbytečné průtahy v řízení.

Dále bylo poukázáno na to, že je potřeba zintenzivnit jednání s příslušnými úřady (především MPO) a přesvědčit je, že je nutné urychleně jednat. Dále by bylo vhodné zainteresovat izákonodárce, především některé poslance nejlépe v rámci Hospodářského výboru PSP.

Dále je nutné problematiku dostatečně medializovat, bude připravena diskuse na Silniční konferenci, byla snaha uskutečnit seminář v Poslanecké sněmovně a byly připraveny další mediální aktivity. Všechny tyto aktivity nakonec vyústily v legislativní úpravy, které byly promítnuty do liniového zákona nově vydaného pod číslem 465/2023 Sb. a do změny některých dalších zákonů.

Zmíněna byla i problematika cementů, přednáška k této problematice rovněž zazněla na Silniční konferenci. Bude nutné ověřit možnosti využití tzv. směsných cementů, cementárny se chystají ukončit nebo významně omezit výrobu CEM I. Proto byl ze strany ŘSD iniciován výzkumný projekt k nalezení nejvhodnějšího cementu pro cementobetonový kryt a další použití.

8. Členská základna týmu

V roce 2023 nedošlo k výrazným změnám v členské základně. Všem členům týmu jsou zpřístupňovány dokumenty na platformě MS Teams. Jsou tam publikovány informace z jednání týmu a další související dokumenty. Jednání je možno realizovat hybridním způsobem, což je v rámci týmu č. 10 využíváno. Členové týmu se také účastní přímo tvorby podkladů pro legislativu, normy a další předpisy, na mnoha předpisech se někteří z nich podílejí i jako zpracovatelé.

9. Související pracovní jednání

V souvislosti s činností týmu se doc. Ing. J. Valentin, Ph.D., nebo Ing. Jiří Fiedler zúčastňovali pravidelného jednání komise HS(E) při EAPA, kolegové se rovněž zapojili do činnosti nově vzniklých pracovních skupin k opětovnému použití materiálů a recyklaci a také k problematice výparů při práci s asfaltovými směsmi. Tajemník týmu se zúčastnil online jednání pracovní skupiny CEN/TC 227/WG 6, ve které je sledována činnost technických komisí zaměřených na problematiku životního prostředí (především CEN/TC 350 a 351). Zástupci týmů Sdružení jsou zapojeni do pracovních skupin MPO k přípravě vyhlášek pro přechod odpad/neodpad. Aktivně zástupce Sdružení a Těžební unie působil v pracovní skupině k přípravě legislativních změn v oblasti těžby. Členové týmu se zapojují do tvorby technických norem a technických předpisů SJ-PK jako zpracovatelé a členové TRR (Technických redakčních rad).

10. Výsledek činnosti v roce 2023

V roce 2023 byla činnost zaměřena na připomínkování legislativních návrhů a technických norem a dále na připomínkování dalších strategických dokumentů. Projednali jsme zapojení do pracovních skupin, které se budou (předpokládáme) konkrétněji zabývat zavedením požadavků a podmínek oběhového hospodářství. Zatím aktivně působíme v pracovní skupině MPO a MŽP k zefektivnění předcházení odpadů, opětovného použití a recyklace stavebních materiálů. Do diskuse je nutné zapojit veřejné investory, aby při zadávání staveb uplatňovali i další nástroje, jako je PEF nebo EPD. V rámci příslušných komisí CEN (výbor pro technickou normalizaci) jsou připravovány příslušné normy, které budou postupně zaváděny.

Přes veškeré snahy o předcházení vzniku odpadů a opětovné využití stavebních materiálů bude nutné urychleně řešit nedostatek stavebních materiálů, především stavebního kameniva. V tomto ohledu se v roce 2023 podařilo udělat mnoho práce, nicméně ani změny norem a legislativy nemusejí být dostatečné.

Byly zpracovány připomínky k návrhu vyhlášky o kritériích, při jejichž splnění je asfaltová směs vedlejším produktem nebo přestává být odpadem, a byly znovu úspěšně projednány se zástupci MPO a MŽP, výsledek rezultoval v nové vyhlášce č. 283/2023 Sb.

Vzhledem k tomu, že se členských organizací Sdružení začíná bezprostředně dotýkat problematika taxonomie a ESG, začala být věnována této problematice intenzivní činnost.

11. Informační zdroje a spolupráce s jinými institucemi

11.1. Informační zdroje

EAPA, CEN, ÚNMZ, ČAS, MŽP, ČIŽP, MPO, Státní zdravotní ústav, výrobci materiálů a další.

11.2. Spolupráce s jinými institucemi

VUT v Brně, ČVUT v Praze a další.

12. Program činnosti na rok 2024, předpokládané termíny jednání

V nadcházejícím roce by se činnost týmu měla zaměřit na následující témata:

- pokračování zpracování vyhlášek pro další oblasti – betony a zeminy k druhotným materiálům vznikajícím při stavbě a rekonstrukcích pozemních komunikací ve vazbě na domluvu s MPO učiněnou v roce 2023;
- prezentace nové vyhlášky č. 283/2023 Sb. a všech technických norem, které byly upraveny s ohledem na efektivnější využití recyklovaných materiálů;
- sledování a informace o zkušebních úsecích, kde se aplikují buď vedlejší produkty (strusky, popílky, spalovenské škváry, odpadní sklo apod.), nebo se uplatní vysoké podíly asfaltového R-materiálu;
- sledování problematiky uplatňování zkoušek nebezpečných přísad v rámci revizí norem na výrobky pro stavbu vozovek;
- sledování a připomínkování dokumentů vznikajících v rámci činnosti EAPA a její komise HSE a dalších komisí týkajících se problematiky životního prostředí;
- sledování a připomínkování dokumentů týkajících se přechodu na cirkulární ekonomiku v ČR;
- iniciace a realizace projektů zaměřených na efektivnější využívání přírodních zdrojů a vedlejších produktů v dopravním stavitelství;
- sledování a aktivní zapojení se do oblasti související s metodickými přístupy k LCA u výrobků pro silniční stavitelství (vč. EPD);
- aktivní činnosti v souvislosti s evropskou taxonomií a pravidly pro ESG;
- průběžné sledování vývoje situace v oblasti EIA;
- jednání s ŘSD k upřesnění činnosti ekodozorů;
- monitoring v oblasti zeleného zadávání a opakovaná iniciace možného využívání tohoto moderního nástroje v podmínkách českého silničního hospodářství, vzhledem k zásadám zadávání veřejných zakázek dle § 6 ZZVZ zařazuje principy sociálně odpovědného zadávání, environmentálně odpovědného zadávání a inovace.

Zpracovali: doc. Ing. Jan Valentin, Ph.D., vedoucí týmu
Ing. Petr Svoboda, tajemník týmu

V Praze dne 22. 2. 2024